

Vlaams
Parlement

stuk **1088** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 22 december 2011 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Witboek Interne Staatshervorming

Eerste voortgangsrapportage

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Marnic De Meulemeester

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Khadija Zamouri;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Lies Jans, de heer Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

- 1088 (2010-2011) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2: Verslag

INHOUD

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand.....	4
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	7
2.1. Tussenkoms van de heer Jan Verfaillie.....	7
2.2. Tussenkoms van de heer Marnic De Meulemeester	8
2.3. Tussenkoms van de heer Kurt De Loor	8
2.4. Tussenkoms van mevrouw Karin Brouwers.....	9
2.5. Tussenkoms van de heer Marc Vanden Bussche	10
2.6. Tussenkoms van mevrouw Els Robeyns.....	11
2.7. Tussenkoms van de heer Jan Durnez	11
2.8. Tussenkoms van mevrouw Annick De Ridder	11
3. Antwoorden van de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand.....	11
Gebruikte afkortingen	15

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme besprak op 13 december 2011 de stand van zaken van de uitvoering van het witboek Interne Staatshervorming. Het betrof een eerste voortgangsrapportage.

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Situering

Het witboek is goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 8 april 2011. De implementatie van de verschillende doorbraken wordt nu door de verschillende vakministers opgenomen. Wat de timing betreft, wordt 1 januari 2013 een belangrijk moment. De vermindering van de planlasten, de aanpassingen aan de organieke regelgeving van gemeenten en OCMW's moeten dan gerealiseerd zijn. Andere dossiers zullen meer tijd vergen. Voor de provinciale taakstelling bijvoorbeeld is de streefdatum 1 januari 2014.

De vandaag voorgestelde rapportage is een nulmeting. Het gaat om de eerste rapportage. Er werd een timing en te volgen stappen gezet op elke doorbraak. Deze rapportage bevat dus nog geen evaluatie van de voortgang. De rapportage wordt zesmaandelijks herhaald. Bij komende rapporteringen wordt wel ingegaan op de voortgang. De minister kan reeds aangeven wat op schema zit, waar er vertraging is of waar er zich een wijziging opdroeg.

De rapportage werd al voorgelegd aan de Vlaamse Regering (14 oktober 2011), besproken met de Vereniging van de Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (22 november 2011), toegelicht bij de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken (16 november 2011) en besproken met de Verenigde Verenigingen (25 november 2011).

Projectopvolging

De minister verwijst naar het verspreide rapport met de concrete actiefiches voor elke doorbraak. Voor alle doorbraken worden de concrete stappen, de timing, de resultaten en tussentijdse mijlpalen aangegeven. De fiches zullen vanaf de volgende rapportering ook worden aangevuld met commentaar op de voortgang.

De voortgangsrapportage heeft een drievoudig doel: garanderen dat de doorbraken effectief worden uitgevoerd, bewaken van de hoofdlijnen, transparantie bieden voor alle stakeholders.

De minister gaat vervolgens in op een aantal grote horizontale projecten die binnen zijn bevoegdheden vallen. Voor wat betreft actiefiches die onder de bevoegdheid van een andere minister vallen, verwijst de minister naar zijn collega's.

Provinciale taakstelling

De provincies zullen de klemtoon leggen op grondgebonden bevoegdheden. Voor de niet-grondgebonden bevoegdheden zijn ze in principe niet meer bevoegd, maar kunnen ze nog duidelijke taken toegewezen krijgen in decreten of in een bestuursakkoord. Deze contouren zullen worden vertaald in de organieke regelgeving, meer bepaald in artikel 2 van het Provinciedecreet. In dit artikel worden de bevoegdheden van de artikelen 4 en 5 van de Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen onttrokken aan het provinciaal belang. Daarnaast is het dus mogelijk om bij decreet of bestuursakkoord bevoegdheden toe te kennen. Het is de bedoeling om de nieuwe bevoegdheden in werking te laten treden op 1 januari 2014, met name bij de start van het eerste jaar van het nieuwe provinciale meerjarenplan.

In 2012 moet dit kader een concrete invulling krijgen. Op dit ogenblik lopen er in de diverse sectoren trajecten waarbij de vakministers, in samenspraak met de VVP en de provincies, de taken concreet afbakenen. Die werkzaamheden verlopen in een constructieve sfeer en met actieve medewerking van de provinciebesturen en de VVP.

De aanpak bestaat uit een aantal verschillende stappen. Men vertrekt vanuit een inventaris van de huidige taken en bevoegdheden binnen de niet-grondgebonden domeinen. Na de opmaak van de inventaris kan elke vakminister een voorstel uitwerken van bevoegdheidsverdeling, binnen de klijtlijnen van de interne staatshervorming. Dit betekent dat een vakminister bijvoorbeeld kan aangeven dat bepaalde taken toch beter door een of meerdere provincies worden uitgeoefend en deze taken aan hen worden toegekend in een bestuursakkoord of decreet.

In 2012 moet dit traject uitmonden in een geconsolideerd voorstel van bevoegdheidsverdeling, waarbij dus duidelijk wordt gemaakt welke taken in een decreet aan de provincies worden toegekend, welke taken in een bestuursakkoord aan de provincies worden toegekend, welke taken verschuiven. In een volgende fase kunnen de concrete transitietrajecten worden uitgetekend.

De minister wil de bestuursakkoorden koppelen aan de planlastencyclus en de nieuwe financiële beheers- en beleidscyclus. Concreet zal men in oktober 2012, wanneer de Vlaamse beleidsprioriteiten voor de lokale besturen kenbaar worden gemaakt, ook het voorstel van bestuursakkoord bekend maken. Dit bestuursakkoord kan worden afgestemd met de nieuwe deputaties die eind 2012 aantreden. Vervolgens kan begin 2013 het definitieve bestuursakkoord worden vastgesteld. Dit geeft de nieuwe deputaties, die in december 2012 aantreden, de kans om de doelstellingen uit het bestuursakkoord in te schrijven in de meerjarenplanning die in 2013 zal worden opgemaakt. Ook de rapportering en opvolging van het bestuursakkoord kan dan gebeuren op basis van de rapporten die ingevolge de beheers- en beleidscyclus worden gemaakt.

Regioscreening

De minister heeft inzake de regioscreening in 2011 verschillende initiatieven genomen. Er werd een onderzoeksproject opgestart door professor De Rynck en dr. Voets voor de methodologische onderbouw van de regioscreening, de gebiedsdekkende regioscreening werd opgestart en de proeftuinen/pilootprojecten werden opgevolgd.

Het onderzoeksproject door het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen voor de verdere uitbouw van de regioscreening als methodologie heeft geleid tot drie rapporten. Het eerste bevatte een technische analyse van de oefeningen die in een aantal Vlaamse regio's vrijwillig door de lokale besturen waren opgestart. Dit rapport geeft bijvoorbeeld aan hoe de regioscreening werd aangepakt en op basis van welke criteria men de inventarisatie heeft uitgevoerd. Het tweede rapport gaat in op de fase na de inventarisatie: op welke manier kan men de veelheid van intermediaire structuren evalueren? Het rapport bevat een evaluatiekader met een reeks criteria op basis waarvan een evaluatie kan gebeuren. Het derde rapport gaat in op de mogelijke oplossingen. Het plaatst de vijf proeftuinregio's in hun eigen context en geeft aan welke oplossingen naar voren worden geschoven voor de aanpak van de bestuurlijke verrommeling.

Met deze rapporten werd een hele stap vooruit gezet. Er bestaan nu inzichten over wat 'verrommeling' nu eigenlijk is en hoe men die kan aanpakken. Het begrip en de methode regioscreening werden verder uitgeklaard en gepreciseerd. Dit laat toe om stappen te zetten naar een gebiedsdekkende regioscreening.

De regioscreening neemt de gemeenten als uitgangspunt. Samenwerkingsverbanden tussen gemeenten zijn positief omdat gemeenten hun bestuurskracht hiermee kunnen ver-

groten. Vraag is echter hoe men de bestaande negatieve gevolgen kan aanpakken. Er is nu immers een wildgroei aan samenwerkingsverbanden, burgemeesters en schepenen rennen van de ene naar de andere vergadering, raadsleden en ambtenaren hebben geen zicht op de samenwerkingsverbanden, op hun aansturing, efficiëntie en effectiviteit.

Aan de gouverneurs werd gevraagd om een inventaris op te maken van alle samenwerkingsverbanden waarin gemeenten deelnemen. Deze inventarisatie gebeurt op basis van een elektronische databank. Daardoor bewaakt men de uniformiteit van de oefening. De inventaris wordt begin 2012 afgerond, waarna een eerste evaluatie van de gegevens kan gebeuren.

2012 is dus de fase van de evaluatie. In dit kader worden verschillende stappen gezet. De minister wil ten eerste de gegevens uit de databank toegankelijk maken, hetgeen een kwantitatieve analyse van het materiaal veronderstelt. Men gaat na welke samenwerkingsverbanden er zijn, welke gemeenten het meest intensief met elkaar samenwerken, binnen welke beleidsdomeinen, door wie de samenwerkingsverbanden werden opgericht.

Ten tweede zal in samenwerking met SBOV ook een meer kwalitatieve analyse gebeuren. De Vlaamse Regering heeft recent de nieuwe steunpunten goedgekeurd. Binnen het steunpunt bestuurlijke organisatie is weer een onderzoekslijn over het regionale niveau opgenomen. Samen met de onderzoekers wil de minister komen tot een meer kwalitatieve omschrijving van de samenwerkingsverbanden. Dat moet onder meer leiden tot een 'typologie' van samenwerkingsverbanden. Tijdens de analyse zullen de onderzoeksresultaten ook geregeld teruggekoppeld worden met de stakeholders (bijvoorbeeld de burgemeesters-overleggen, VVSG, Vlaamse Federatie van Secretarissen en anderen). Deze analyses moeten leiden tot een eerste evaluatierapport tegen de zomer van 2012. Dit rapport moet ook al mogelijke actiepunten bevatten. Op die manier beschikken de nieuwe lokale besturen bij hun aantreden in 2013 al over heel wat informatie om mee aan de slag te gaan.

Ten derde is er ondersteuning van pilootprojecten in de vijf proeftuinen. Een aantal regio's waren al op eigen initiatief gestart met een regioscreening, en hebben in de afgelopen maanden gewerkt aan het formuleren van oplossingen. In Roeselare-Tielt denkt men aan de oprichting van een interlokale vereniging, waarbinnen men, als in een soort van schelp, zaken kan delen. Het gaat voornamelijk over het delen van personeel op het vlak van beheersmatige aspecten zoals ICT. In het Meetjesland wil men een aantal regionale organisaties clusteren tot één streeknetwerk om op die manier tot duidelijkere vormen van sturing te komen. In het Kortrijkse denkt men aan een 'concern', een manier om ook diverse streekorganisaties te bundelen in één organisatie. In het Turnhoutse wil men experimenteren om met verschillende gemeenten één ruimtelijk structuurplan te maken. Het gaat dus telkens om verschillende invalshoeken.

Soms passen deze voorstellen niet binnen de huidige decretale kaders. Bedoeling is dan ook dat er met de voorstellen van oplossingen kan geëxperimenteerd worden, dat er binnen een duidelijk afgebakend kader van de regels kan worden afgeweken. In functie van de voorstellen die de regio's doen, zal men nagaan of hiervoor ook decretale aanpassingen nodig zijn om het experiment op een rechtszekere manier te laten verlopen.

Planlasten

De ambitie is hier vanaf de volgende beleidsperiode te komen tot een verregaande vermindering van plan- en rapporteringslasten voor lokale besturen, tot meer beleidsvrijheid voor de lokale besturen en tot een financiële besparing. Nu worden de totale jaarlijkse kosten van de diverse plannen en rapporteringen geraamd op 40 miljoen euro. Dat moet substantieel verminderd kunnen worden.

Het Planlastendecreet werd op 15 juli 2011 goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Ingevolge dit kaderdecreet zullen dertien sectorale regelgevingen moeten worden aangepast. De Vlaamse Regering heeft reeds eerste beslissingen genomen voor wat betreft decreten inzake lokaal cultuurbeleid, sportbeleid, jeugdbeleid, flankerend onderwijsbeleid, lokale diensteneconomie, ontwikkelingssamenwerking, integratiebeleid en Stedenfonds. Er zullen nog beslissingen volgen met het oog op decretale aanpassingen inzake cultureel erfgoed, lokaal sociaal beleid, opvoedingsondersteuning, ouderenbeleid, milieubeleid.

De minister zal zijn collega's in de Vlaamse Regering blijven aansporen met het oog op planlastvermindering. Hij verwacht ook dat deze commissie de goede en inhoudelijke gelijkvormige vooruitgang zal mee helpen bewaken, onder meer via de adviesrol inzake de sectordecreten.

De Vlaamse Regering zal in oktober 2012 de zogenaamde Vlaamse beleidsprioriteiten bekendmaken in elke sector waar er een plan- en rapporteringscyclus is. Op die manier kunnen de lokale besturen hier in hun planning (gedurende het jaar 2013) voor hun meerjarenplan 2014-2019 al dan niet op inspelen. De administraties Binnenlands Bestuur en Bestuurszaken zullen vormingspakketten aanbieden aan ambtenaren van zowel de lokale besturen als de Vlaamse overheid.

Versnelling processen – verbetering coördinatie

Op 29 april 2011 keurde de Vlaamse Regering de uitbreiding van het mandaat van de gouverneurs goed om coördinerend op te treden. De gouverneur kan hierdoor de rol opnemen van procesbegeleider in investeringsprojecten van lokale besturen waarbij meerdere Vlaamse buitendiensten betrokken zijn. Door de middelen die vrijkomen door het uitdoven van de functie van arrondissementscommissaris, kan er een ondersteunende dienst van de gouverneur worden uitgebouwd.

Op het vlak van de versnelling van processen nam de minister een initiatief op het vlak van de onteigeningsmachtiging. Vroeger moest men voor de ene machtiging bij de minister van Ruimtelijke Ordening terecht, en voor de andere bij de minister van Binnenlands Bestuur. Daarnaast was er een advies van de functioneel bevoegde minister vereist. Dat liet al eens op zich wachten waardoor gemeenten de machtiging niet konden aanvragen. Deze regeling werd gewijzigd. Er komt een 'uniek loket': lokale besturen kunnen voor al hun machtigingen terecht bij de minister van Binnenlands Bestuur. Het functioneel advies werd afgeschaft. De nodige wijzigingen zijn op 14 oktober 2011 door de Vlaamse Regering goedgekeurd, en worden eerstdaags in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. *Tussenkomst van de heer Jan Verfaillie*

De heer Jan Verfaillie merkt op dat veel leden van deze commissie ook verantwoordelijkheid op lokaal vlak dragen. Ze weten dus dat de gemeenten op bepaalde Vlaamse subsidies geen aanspraak kunnen maken zonder dat daarvoor de nodige plannen worden uitgewerkt. Voor de opmaak van die plannen moet men echter dure studiebureaus inschakelen, die soms het plan van de ene stad geheel of gedeeltelijk overnemen voor de andere stad.

De spreker heeft begrepen dat een minutieuze planning noodzakelijk zal blijven. De Vlaamse Regering is echter verantwoordelijk voor de administratieve vereenvoudiging. Voor een gemeente kan het een besparing betekenen als ze in het kader van de planning minder een beroep moet doen op dure studiebureaus.

Er is intussen een Planlastendecreet, een kaderdecreet dat impliceert dat er dertien of veertien decreten worden aangepast. De Vlaamse Regering moet erover waken dat de geest van het Planlastendecreet wordt gerespecteerd in de specifieke sectordecreten. Het werkveld zal hem daarvoor dankbaar zijn.

2.2. *Tussenkoms van de heer Marnic De Meulemeester*

De heer *Marnic De Meulemeester* wil vernemen welke voorstellen er bij de minister zijn binnengekomen rond de vrijwillige fusie van gemeenten.

Ter voorbereiding van de evaluatie van het Gemeentefonds in 2013 loopt er tot oktober 2012 een periode waarin verschillende simulaties zullen worden becijferd. Hij vraagt dat de commissie daarvan in kennis zou worden gesteld.

De planlastvermindering moet zo snel mogelijk worden doorgevoerd. Hoeveel sectorale decreten moeten er nog worden aangepast?

Inzake de verdeling van de verkeersbelasting is het juridisch onderzoek en het verzamelen van de cijfergegevens achter de rug en is men bezig met het overleg met de stakeholders. Is er al een resultaat van het juridisch onderzoek? Hoe verloopt het overleg met de stakeholders over de verdeling van de verkeersbelasting?

De actie rond het toezicht op de welzijnsvoorzieningen zou zich in een eindfase bevinden. Komt er een vaste procedure, die in twee richtingen werkt? Het moet de bedoeling zijn om schrijnende toestanden in ouderenvoorzieningen tijdig te detecteren en om kindermishandeling en -verwaarlozing zoveel mogelijk te voorkomen. Als vertegenwoordiger van een lokaal bestuur probeert de spreker soms schrijnende thuissituaties aan te klagen, maar daar wordt weinig gevolg aan gegeven. Dezelfde opmerking geldt voor het lokale armoedebeleid. De globale cijfers over kinderarmoede zijn weinig bemoedigend. Het zou beter zijn hieraan iets te doen dan werk te maken van kindpremies. Men zegt dat de lokale besturen kunnen worden ondersteund bij de prioritaire aanpak van kinderarmoede. In welke richting denkt men dan?

Sedert de goedkeuring van het witboek door de Vlaamse Regering zijn er gesprekken geweest met het middenveld. Het bestuursforum met de voornaamste actoren is slechts een enkele keer samengekomen. De minister acht het niet nodig om dit forum terug samen te roepen. Hij verkiest om met iedere organisatie afzonderlijk te overleggen. Die gesprekken zouden goed verlopen. Kan hierover meer uitleg worden gegeven?

2.3. *Tussenkoms van de heer Kurt De Loor*

De heer *Kurt De Loor* vindt het goed dat dit thema geregeld aan bod komt in deze commissie. Er moet immers werk gemaakt worden van de uitvoering van de doorbraken van het witboek. De spreker hecht veel belang aan de timing. Begin 2013 wordt cruciaal. Tegen het begin van de nieuwe beleidsperiode voor gemeenten en provincies moeten heel wat doorbraken worden gerealiseerd. Het is belangrijk dat stakeholders zoals VVSG en VVP daarbij worden betrokken. Zo is men in het verleden kunnen evolueren van een groenboek naar een gedragen witboek.

Bij doorbraak 1, de vrijwillige fusie, stelt hij vast dat er tot nog toe geen enkel concreet succes is geboekt, al kan dit wel een denkproces op gang brengen. Hij twijfelt aan de opportuniteit van vrijwillige fusies. Vooral de sterkere gemeenten zullen resultaten boeken, de zwakkere zullen wellicht geïsoleerd blijven.

Bij doorbraak 2, de herijking van het Gemeentefonds, zou een basisfinanciering, gecombineerd met een financiering op basis van een aantal parameters, een goed uitgangspunt

zijn. Men gaat ervan uit dat geen enkele gemeente bij een dergelijke herijking minder mag krijgen dan voorheen. Daarvoor zal er een fors bedrag nodig zijn. Daarom valt te vrezen dat de herijking van het Gemeentefonds nog enkele jaren op zich zal laten wachten. In elk geval zal het een boeiend debat worden.

De spreker is het niet eens met een integratie van gemeente en OCMW. Vlaanderen is niet bevoegd voor het bewerkstelligen van een volledige integratie tussen OCMW en gemeente. Integratie is ook niet wenselijk. Men zou het beter hebben over een vrijwillige samenwerking en integratie van bepaalde gemeente- en OCMW-diensten, zoals personeelsdienst, technische dienst, IT-dienst, financiële dienst. Die sterk doorgedreven samenwerking is ook de achterliggende gedachte in het decreet Lokaal sociaal beleid van 2004. Sp.a vreest dat een integratie van gemeente en OCMW ertoe zal leiden dat het sociaal beleid op hetzelfde niveau wordt geplaatst als de andere beleidsdomeinen. Het sociaal beleid is echter een prioritair beleidsdomein. Artikel 1 van de OCMW-wet zegt immers dat iedereen recht heeft op een menswaardig bestaan. Om dat te realiseren kan men het best werken met een aparte entiteit, met rechtspersoonlijkheid. Het zou dus van weinig realiteitszin getuigen als men de OCMW's in deze tijden van economische crisis zou laten opgaan in de gemeenten. De voorbije maanden werden de sociale diensten van de OCMW's merkelijk meer geconsulteerd dan voorheen en in de komende periode valt er op dat vlak geen beterschap te verwachten. De toekomst van het lokaal sociaal beleid ligt dan ook bij een autonoom OCMW.

Men moet blijven investeren in de opleiding en vorming van gemeente-, provincie- en OCMW-raadsleden.

Bij doorbraak 6 ziet de spreker de link niet tussen enerzijds het verhogen van de efficiëntie van het politieke apparaat en anderzijds de vermindering van het aantal schepenen en de modaliteiten voor de uittredingsvergoeding.

Bij doorbraak 7, het versterken van de band tussen intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de betrokken gemeenten, vraagt hij of de minister al weet hoe hij dat concreet wil aanpakken.

Ook voor de aanpassing van de sectordecreten aan het Planlastendecreet is 2012 een cruciaal jaar. Vanaf 2013 moet dit gebruiksklaar zijn zodat men dit kan koppelen aan de beleids- en beheerscyclus die voor alle lokale besturen ingaat in januari 2014.

De doorbraken inzake voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang en het lokaal armoedebeleid zijn voor sp.a erg belangrijk. De armoedebestrijding is een verantwoordelijkheid van verschillende niveaus: het lokale, het provinciale, het Vlaamse en het federale niveau. Daarom is de spreker tevreden dat minister Lieten, die coördinerend minister is voor armoedebestrijding, onlangs een projectoproep voor lokale besturen heeft gelanceerd voor de bestrijding van kinderarmoede. Daarop werd massaal ingetekend. De selecties zijn aan de gang. Dat is een belangrijke doorbraak voor sp.a.

Bij de totstandkoming van het witboek had sp.a al sterk de nadruk gelegd op de versneling en de integratie van sectoriële machtigingen in de stedenbouwkundige vergunning en op de uitbreiding van de mogelijkheid tot projectvergadering, zodanig dat de realisatie van bepaalde projecten kan worden versneld en dat er geen tegenspraak meer mogelijk is tussen Vlaamse administraties onderling.

2.4. Tussenkoms van mevrouw Karin Brouwers

Mevrouw Karin Brouwers stelt vast dat er vooruitgang zit in de realisatie van de interne staatshervorming. Ze wil weten of er ook doorbraken zijn waarvan de realisatie minder vlot verloopt.

De raad van bestuur van VVSG besprak onlangs de nota ‘Regioscreening: wat na de inventarisatie?’. Er is blijkbaar heel wat onduidelijkheid waar men met de regioscreening naartoe wil. Er is sprake van begrippen als open forum en referentiegebied. Heeft de minister al gereageerd ten aanzien van VVSG? Is het de bedoeling om territoria af te bakenen? Of wil men zoeken naar referentiegebieden waarbij men verder kan werken rond een aantal thema’s?

In de actiefiches staat dat de minister ten laatste op 30 juni 2012 klaar moet zijn met de voorbereiding van het ontwerp van bestuursakkoord met de provincies. Dat is eigenlijk al vrij laat. De partijen moeten dan immers hun programma’s voor de provincieraadsverkiezingen uitwerken op een ogenblik dat het nog onduidelijk is waarvoor de provincies precies bevoegd zullen zijn. Vandaag zegt de minister evenwel dat er pas in oktober 2012 een voorstel van bestuursakkoord zal zijn. Dat akkoord zou namelijk uitgewerkt worden in samenhang met het Planlastendecreet, dat eigenlijk voor de gemeenten ontworpen is. De provinciebesturen treden echter aan op 1 december 2012. Welke inspraak hebben zij daar dan nog in? Een akkoord wordt toch met twee partijen afgesloten. Zal men het voorbereidende traject nog doorlopen met de huidige provinciebesturen? Of is het de bedoeling om in oktober te komen met een eenzijdig tot stand gekomen voorstel van bestuursakkoord, net zoals de Vlaamse Regering zelf voor de gemeenten de beleidsprioriteiten bepaalt in het kader van de planlastvermindering? Is het echter niet zo dat voor de bestuursakkoorden met de provincies een andere filosofie werd gehanteerd?

2.5. *Tussenkomst van de heer Marc Vanden Bussche*

De heer *Marc Vanden Bussche* sluit zich aan bij de opmerking van mevrouw Brouwers over het bestuursakkoord met de provincies.

De bevoegdheden van de gemeenten met meer dan 25.000 inwoners worden versterkt. Zijn gemeente valt echter net onder die grens. Hij merkt op dat de kustgemeenten eigenlijk meer inwoners hebben dan uit de bevolkingscijfers af te leiden is. De begroting van zijn gemeente is bijvoorbeeld te vergelijken met die van de stad Ieper. Hoe komt men eigenlijk aan dat cijfer van 25.000? Het komt ook terug wanneer het gaat om het elektronisch stemmen. Hij had begrepen dat alle Vlaamse gemeenten daarop zouden kunnen intekenen. Kunnen de gemeenten de oudere apparatuur waarover ze nog beschikken, nog gebruiken voor de volgende verkiezingen?

Hoe wil men de onteigeningen aanpakken? Hoever staat het met de overheveling naar het Agentschap voor Binnenlands Bestuur? Hoe zit het met de comités van aankoop? Er bestaan immers twijfels over de performantie van dergelijke comités.

Metten is weten. Deze opmerking geldt ook in het kader van de intermediaire structuren. Is het de bedoeling om iedere gemeente op haar bestuurskracht te meten? Is het de bedoeling na te gaan welke gemeenten bestuurskrachtig genoeg zijn om alle taken aan te kunnen en welke niet? Of wil men onderzoeken binnen welke regio’s men het best zou samenwerken? In de Westhoek werd een proefproject weerhouden waarover nog geen consensus bestaat tussen de Westhoekburgemeesters. Wordt nagegaan of de proeftuinen wel gedragen worden door al de betrokkenen van de regio?

Na het pleidooi van de heer De Loor merkt hij op dat de OCMW-voorzitters en de OCMW-secretarissen gewoonlijk de beste pleitbezorgers zijn van het OCMW. De spreker denkt dat een integratie van het OCMW en de gemeente de beste manier is om kosten te besparen. Dat hoeft niet ten koste te gaan van het sociaal beleid. Artikel 1 van de OCMW-wet blijft geldig, ook als er een integratie wordt doorgevoerd.

2.6. *Tussenkoms van mevrouw Els Robeyns*

Mevrouw *Els Robeyns* vraagt bijkomende toelichting over de provinciale taakstelling. De vakministers zouden per beleidsdomein inventariseren welke niet-grondgebonden taken nog bij de provincie moeten blijven en welke niet. Ze zouden ook nagaan of dat moet worden geregeld via een bestuursakkoord of een decreet. Elke vakminister moet in overleg treden met de provinciebesturen. Dat overleg is volgens de spreker essentieel. Het witboek stelt immers dat een differentiatie mogelijk moet zijn naargelang de provincie. De vakminister kan dat moeilijk zelf inschatten. Op dat vlak sluit ze zich aan bij de vraag van mevrouw Brouwers. Als er in oktober 2012 een voorstel is van de vakminister, in welke mate kunnen de provinciebesturen daarbij dan nog betrokken worden? Als er dan nog overleg moet worden gepleegd met de provincies, eventueel over de differentiatie, dan vreest ze dat de concrete uitvoering van dit alles begin 2013 in het honderd zal lopen.

2.7. *Tussenkoms van de heer Jan Durnez*

De heer *Jan Durnez* verwijst naar de uitspraak van de minister dat de provincies in principe enkel grondgebonden bevoegdheden hebben. Wat is de draagwijdte van het begrip ‘in principe’? In welke mate zijn niet-grondgebonden provinciale bevoegdheden mogelijk op basis van decreten en bestuursovereenkomsten?

2.8. *Tussenkoms van mevrouw Annick De Ridder*

Mevrouw *Annick De Ridder*, voorzitter, herinnert aan de vraag die bij vorige besprekingen werd gesteld, om cijfergegevens te bezorgen over de financiële gevolgen per departement en over de gevolgen voor het personeel. De minister heeft daarop geantwoord dat dat moeilijk lag omdat hij niet alle cijfers tijdig aangeleverd kreeg van de andere ministers. Ze wil weten hoever het daarmee staat. Kan er samen met de zesmaandelijks rapportage een overzicht worden gegeven van de cijfergegevens?

3. Antwoorden van de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Algemene beschouwingen

Minister *Geert Bourgeois* merkt op dat het niet de bedoeling kan zijn om het debat over het witboek zelf opnieuw te voeren. Vandaag gaat het om een stand van zaken, een nulmeting. Op inhoudelijke vragen over de eigen bevoegdheden zal de minister graag antwoorden. Maar voor inhoudelijke vragen over de verschillende beleidssectoren moet men zich richten tot de betrokken vakminister. De minister kan hier zelf niet inhoudelijk op antwoorden. Zijn taak is coördinerend en beperkt zich tot rapporteren, bewaken en opvolgen van de grote lijnen en de timing.

Mevrouw Brouwers wil weten wat er vlot verloopt en wat minder vlot. De minister herhaalt dat hij een overkoepelende taak heeft en als dusdanig de grote lijnen bewaakt. Op deze vragen zal hij pas kunnen antwoorden bij de volgende rapportering, vlak voor het zomerreces 2012. Hier gaat het om een nulmeting. Tot nog toe zit de uitvoering van de interne staatshervorming op schema.

De contacten tussen de sectorale ministers en de betrokken actoren verlopen goed. Dat geldt ook voor de contacten rond Toerisme en Onroerend Erfgoed. De minister hoopt bij een volgende voortgangsrapportage cijfers te kunnen bezorgen over de budgetten die verschuiven en de impact op het personeel. Hij verwijst voorlopig naar cijfers die de VVP intussen verstrekt heeft aan de diverse sectorale ministers. De Vlaamse Regering heeft geen duidelijk zicht op de interne keuken van de provincies en kan vandaar moeilijk uitmaken welke bedragen aan welk beleidsdomein zijn verbonden.

Het merendeel van de actoren is het ermee eens dat het beter is om niet te werken met het bestuursforum. Het is nu belangrijk om in een goede sfeer tot resultaten te komen.

Planlastvermindering

De heer Verfaillie hecht veel belang aan de planlastvermindering. De minister deelt zijn analyse. Daarom worden er verregaande maatregelen genomen. Zeven van de dertien sectorale decreten werden al goedgekeurd door de regering. Er volgen er nog zes. De minister volgt dat goed op. De tegenstand die moet worden overwonnen zit vooral bij de administraties, waar men moeite heeft om bepaalde zaken los te laten. Misschien gaan ze ervan uit dat de zaken in het honderd zullen lopen als men de lokale besturen te veel vrijheid geeft. De minister is het daar niet mee eens. Er is een cultuuromslag nodig bij de ambtenaren.

De planlastvermindering en de nieuwe beleids- en beheerscyclus zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het is de bedoeling een nieuwe vorm van rapportering te realiseren die minder lasten met zich meebrengt en meer vrijheid mogelijk maakt.

Vrijwillige fusies

Aan de heren De Meulemeester en De Loor antwoordt de minister dat er geen kandidaten zijn voor vrijwillige fusies. Geen enkele partij had in haar programma voor de laatste Vlaamse verkiezingen overigens gevraagd naar gedwongen fusies. De minister meent dat de regioscreening een antwoord kan bieden op de bekommernis van de heer De Loor in verband met de vrijwillige fusies. Daaruit zal namelijk blijken wat de samenhangen zijn. Er zijn twee mogelijkheden: fusies of een samenwerking tussen verschillende gemeenten voor grensoverschrijdende aangelegenheden.

Binnen het kader van de vrijwillige fusies zal de uitdaging erin bestaan voldoende stimuli te vinden. Een van de stimuli is dat men meer bevoegdheden geeft aan grotere gemeenten. Voor de minister had de grens hoger mogen liggen dan 25.000 inwoners. Ook in Denemarken en Nederland wordt een systeem gehanteerd waarbij de gemeente meer bevoegdheden kan uitoefenen naargelang haar bestuurskracht groter is. Daardoor gebeuren er daar in elke bestuursperiode vrijwillige fusies. De minister opereert echter binnen het regeerakkoord en de regering gaat dus voor vrijwillige fusies, maar de incentives die daarvoor gegeven werden volstaan blijkbaar niet. Sommige burgemeesters en schepenen denken aan een fusie, maar willen daar nu nog niet mee naar buiten komen. De kwestie leeft wel meer dan men denkt, niet in het minst omdat gemeenten armlastig worden.

Grens van 25.000 inwoners

Voor het versterken van de bevoegdheden van de gemeenten werd de grens gelegd bij 25.000 inwoners. De gemeente van de heer Vanden Bussche valt daar net onder, maar eigenlijk is die als kustgemeente al goed bedeed binnen het Gemeentefonds. Ook voor het elektronisch stemmen werd de grens gelegd bij gemeenten met meer dan 25.000 inwoners, maar kleinere gemeenten die al elektronisch stemden, kunnen dat blijven doen. Het is ook een kwestie van beheersbaarheid van de kosten en van efficiëntie. In de mate dat een volgende regering meer middelen heeft, kan een en ander allicht veralgemeend worden.

Gemeentelijke financiën – Gemeentefonds

De financiële toestand van de gemeenten wordt inderdaad snel slechter. De pensioenlasten gaan zwaar drukken, de dividenden uit de energiesector verminderen, de dividenden uit de Gemeentelijke Holding vallen weg, de vergrijzingskosten nemen toe, door de slechte economische toestand verminderen de inkomsten uit de personenbelasting en neemt de druk van de leeflonen op de OCMW's toe. Vanuit de federale overheid worden meer las-

ten opgelegd aan de gemeenten. Politie en brandweer kosten bijvoorbeeld heel veel geld. Er zijn nu al gemeenten die jaar na jaar hun gewone begroting maar kunnen laten sluiten door de reserves van de vorige jaren in te schakelen. Vlaanderen heeft de groeivoet van het Gemeentefonds met 3,5 percent kunnen behouden, maar een forse stijging van de transfer vanuit Vlaanderen valt voor de komende jaren niet te verwachten. De minister spreekt dan nog niet over de ESR-normen. Als dat probleem niet behoorlijk geregeld wordt met het federale niveau, dan zal het als een zwaard van Damocles boven de hoofden van de gemeenten blijven hangen.

Het onderzoek rond de herijking van het Gemeentefonds is nog volop bezig. Dat wordt een moeilijke discussie in deze budgettair moeilijke tijden. Tot 2014 groeit het Gemeentefonds jaarlijks met 3,5 percent. Het zou makkelijker geweest zijn als men het Gemeentefonds sterker kon laten groeien. Een van de denkpistes is dat de groei van 3,5 percent – of een deel daarvan – zou worden aangewend om te komen tot een herverdeling.

Regioscreening

Over de regioscreening bestaat er heel wat enthousiasme, zowel bij de gemeenten als bij de gouverneurs. De eerste uitdaging was de systematische inventarisatie. De gouverneurs hebben deze inventarisatie uitgevoerd, volgend jaar volgt de evaluatie waarbij zij ook een advies kunnen geven. Welke gemeenten er uiteindelijk gaan samenwerken en hoe, daarover beslissen de gemeenten zelf.

2012 wordt een belangrijk jaar. Er moet veel werk verzet worden, op heel wat terreinen is men van nul moeten beginnen. De zogenaamde bestuurlijke verrommeling waar zo veel over is gesproken, wordt nu concreet in kaart gebracht. Op een systematische manier worden de diverse verbanden geïnventariseerd. Men gaat ook na wat de kerngemeenten zijn.

De minister is het ermee eens dat de proeftuinen gedragen moeten zijn door de betrokken gemeenten, maar hij meent dat dat ook het geval is.

Bestuursakkoorden met de provincies

Het is de bedoeling om per provincie een bestuursakkoord te sluiten. Over de methodiek van het bestuursakkoord gaat de minister ook nog in dialoog met het bureau van de VVP. Maatwerk en dus differentiatie tussen de verschillende bestuursakkoorden zal mogelijk zijn. Het witboek zegt dat het bestuursakkoord wordt gesloten tijdens het eerste jaar van de provinciale bestuursperiode. Het is aan de nieuwe meerderheden om die akkoorden te sluiten. Het is de bedoeling dat de doelstellingen van het bestuursakkoord kunnen worden opgenomen in de provinciale meerjarenplanning volgens de nieuwe beheers- en beleids-cyclus. Het eerste bestuursakkoord zal dus worden afgesloten in 2013. De doelstellingen ervan kunnen worden opgenomen in de meerjarenplanning die start vanaf 2014.

Op de vraag van de heer Durnez antwoordt de minister dat de niet-grondgebonden bevoegdheden niet tot de open taakstelling van de provincies behoren. Dat is het gevolg van het nieuwe artikel 2 van het Provinciedecreet. Die bevoegdheden kunnen wel toegekend worden bij decreet of bij bestuursakkoord.

Samenwerking gemeente - OCMW

De minister is het in grote lijnen eens met de tussenkomst van de heer De Loor over de samenwerking tussen gemeente en OCMW. De formulering in het regeerakkoord ging voorbij aan de federale wetgeving. Door het feit dat de voorzitter van het OCMW nu deel uitmaakt van het college van burgemeester en schepenen is er een positieve evolutie op gang gebracht. Het strategische sociale beleid wordt meer en meer voorwerp van een

publiek debat in de gemeente, vooral naar aanleiding van de begroting en de rekeningen. Dat is een goede zaak. Het nieuwe OCMW-decreet zal trouwens een einde maken aan de beperking van het aantal gemeenteraadsleden dat ook OCMW-raadslid mag zijn. Voor de eigenlijke kerntaak van het sociale beleid doet men best een beroep op een instelling met rechtspersoonlijkheid zoals het OCMW. De samenwerking tussen gemeente en OCMW, onder meer inzake logistiek, ICT en personeel, wordt decretaal mogelijk gemaakt. Het gaat om een mogelijkheid en niet om een verplichting. Hier speelt de gemeentelijke autonomie. Een en ander is in overeenstemming met het regeerakkoord.

Versnelling van processen

De versnelling van investeringen is erg belangrijk. Er werden al maatregelen genomen met betrekking tot de taken van de gouverneurs. Er werden door de regering een aantal ‘quick wins’ goedgekeurd. De ministers Muyters, Schauvliege en Crevits reduceren het aantal stappen van het investeringsproces van elf naar drie. De gouverneurs moeten de niet-bindende adviezen samenbrengen. De politieke verantwoordelijkheden liggen bij de verkozen politici. De ambtenaren in de buitendiensten zullen verplicht worden om samen te werken rond de adviezen. Het is de bedoeling om op dat vlak grote vooruitgang te boeken in deze bestuursperiode.

Efficiëntie politieke apparaat

Aan het verhogen van de efficiëntie van het politieke apparaat wordt gewerkt. De heer De Loor heeft op dat vlak wel een punt. Misschien moet men op zoek gaan naar een andere benaming voor de doorbraak. De inhoud, onder meer het verminderen van het aantal schepenen, kan behouden blijven.

Onteigeningen

De taak van de minister van Binnenlands Bestuur bestaat erin onteigeningen goed te keuren, de rest is uitvoering. Hij dient ervoor te zorgen dat de gemeente die een onteigeningsmachtiging vraagt daarvoor terecht kan bij een loket en dat het snel kan verlopen. Nu gaat daarbij immers veel tijd verloren. Het verdere verloop van de procedure met de comités van aankoop en dergelijke is geen zaak van de minister.

Annick DE RIDDER,
voorzitter

Marnic DE MEULEMEESTER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
ICT	informatie- en communicatietechnologie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SBOV	Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten